

Liikenne- ja viestintävaliokunta
00102 Eduskunta

YLEISRADION HALLINTONEUVOSTON KERTOMUS EDUSKUNNALLE YHTIÖN TOIMINNASTA VUODESTA 2014

Kuurojen Liitto ry kiittää mahdollisuudesta esittää näkemyksensä kertomuksesta ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

YLEISTÄ

Laki Yleisradiosta ei määrittele, mitkä viittomakielet kuuluvat ohjelmatuotannon piiriin. Perustuslain § 17.3 mainitsee saamen, romanin ja viittomakielen tavalla, jonka voi tulkita tarkoittavan, että näitä kolmea kieltä tulee kohdella mahdollisimman yhdenvertaisesti. Lisäksi kansalaisuuslain § 13.1 mainitsee Suomen molemmat viittomakielet, suomalaisen ja suomenruotsalaisen viittomakielen.

Keväällä 2015 tuli voimaan viittomakielilaki, joka vahvistaa suomalaisen ja suomenruotsalaisen viittomakielen asemaa lainsäädännössä. Laki vahvistaa viittomakielisten yhteisöjen oikeudet omaan kieleensä ja kulttuuriinsa sekä velvoittaa julkista valtaa huomioimaan nämä kieli- ja kulttuuriryhmät kaikessa toiminnassaan.

YK: vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva sopimus on parhaillaan ratifioitavana ja siinä viittomakielet nostetaan nimenomaisesti esille viidessä eri artiklassa. Esimerkiksi artikla 21 vapautena etsiä, vastaanottaa ja välittää tietoja ja ajatuksia yhdenvertaisesti muiden kanssa sekä artikla 30 ”*oikeutena osallistua muiden kanssa yhdenvertaisesti kulttuurielämään ja oikeutena seurata televisio-ohjelmia, elokuvia, teatteria ja muuta kulttuuritoimintaa saavutettavassa muodossa --- oikeus erityisen kulttuuri- ja kieli-identiteettinsä, kuten viittomakielten ja kuurojen kulttuurin, tunnustamiseen ja tukeen.*”

Yleisradiolla on oma, vuonna 2012 julkaistu arvon tuottamisen näkökulma, jossa mm. korostetaan kansalaisyhteiskuntaa (”*Yle edistää osallistumista ja vaikuttamista demokraattiseen keskusteluun.*”) ja digiajan tasa-arvoisuutta (”*Yle tuo sisältönsä saavutettaviksi ja kurottaa kohti kaikkia.*”). Nämä arvot ovat linjassa YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan sopimuksen sekä perustuslain hengen kanssa ja antavat vahvan velvoituksen Yleisradiolle huomioida omalta osaltaan sekä suomalaista että suomenruotsalaista viittomakieltä käyttävät kansalaiset.

Kuurojen Liitto ry 1. Ohjelmatarjonta suomalaisella viittomakielellä ja tulkattuna

PL 57
(Ilkantie 4)
00401 Helsinki

P. 09 58031
www.kuurojenliitto.fi
Y-TUNNUS 0213564-6

Kuurojen Liitto ry haluaa erityisesti kiittää Yleisradion viittomakielisen ohjelmatarjonnan seurantaryhmää, joka on identifioinut viittomakielisen ohjelmatuotannon kehittämistarpeet yhteistyössä mm. Kuurojen Liiton kanssa.

Suomalaisella viittomakielellä tuotettu ohjelmatuotanto ei ole sanottavassa määrin lisääntynyt vuodesta 1996 lähtien, kuten Kuurojen Liitto ry totesi myös vuosi sitten antamassaan lausunnossa. Tämänhetkinen viittomakielinen ohjelmatarjonta (Uutiset

viittomakielellä, Viikko viitottuna, yksittäiset lastenohjelmat) on suomalaisella viittomakielellä. Ohjelmia tuotetaan kuitenkin liian vähän ja aihealueeltaan liian suppeasti siihen nähden, millainen todellinen tarve tiedolle ja viitteelle on.

Kuurojen Liitto haluaa antaa erityismaininnan siitä, että Yle Areenassa on kasvava määrä materiaalia suomalaisella viittomakielellä, myös pitkiä haastatteluja. Kaikki kuurot viittomakieliset eivät kuitenkaan voi tai osaa hyödyntää verkossa olevia palveluja ikänsä, kotipaikkansa heikkojen verkkoyhteyksien tai muiden syiden vuoksi.

Yleisradio on kiitettävästi lisännyt myös suomalaiselle viittomakielelle tulkattua ohjelmatarjontaa sekä tv:n puolelle (Eduskunnan kyselytunnit, vaalien alla tulevat vaalikeskustelut ja v.2015 aloittanut Pressiklubi) että Yle Areenaan (mm. lastenohjelmia). Tulkattu ohjelma ei kuitenkaan ole verrattavissa suoraan viittomakielillä tuotettuihin ohjelmiin eikä voi korvata niitä.

Kuurojen Liitto ry ehdottaa, että viittomakielistä ohjelmatuotantoa lisätään nykyisestään sekä monipuolistetaan eri aihealueille.

2. Ohjelmatarjonta suomenruotsalaisella viittomakielellä

Kuurojen Liitto ry haluaa esittää syvän huolensa siitä, että Yleisradio ei tarjoa lainkaan ohjelmia suomenruotsalaisella viittomakielellä. Julkisen palveluntuottajana Ylellä on velvollisuus huolehtia molempien kansallisten viittomakielen käyttäjien tarpeista saada tietoa ja mahdollistaa yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistuminen.

Suomenruotsalaisen viittomakielen uhanalainen asema näkyy esimerkiksi siinä, että se on nostettu UNESCO:n uhanalaisten kielten joukkoon ja kielen säilymisen turvaaminen on todettu kiireelliseksi. Yle Fem -kanava olisi tälle ohjelmatuotannolle luonteva paikka. Toisinaan Yle Fem näyttää Ruotsin television SVT:n viittomakielisiä ohjelmia, mutta nämä ohjelmat on tehty ruotsalaisella viittomakielellä. Yleisradion suunnitelmissa suomenruotsalaisen viittomakielen huomioiminen näkyy, vaikka ohjelmien toteutus antaakin vielä odottaa itseään.

Kuurojen Liitto ry ehdottaa, että ohjelmatuotanto suomenruotsalaisella viittomakielellä käynnistetään mahdollisimman pian.

3. Tekstitetty ohjelmatarjonta ja vaaratiedotus

Tv-tekstitys on olennainen osa yhdenvertaisuuteen pyrkimistä. Kuitenkin viittomakielisen yhteisön osalta tulee huomioida, että suomen ja ruotsin kielten kirjoitetut muodot ovat toissijaista palvelua. Yleensä viittomakieltä käyttävälle kirjoitettu suomi tai ruotsi on parhaimmillaankin toisen kielen asemassa, ei äidinkieli. Ohjelmatekstitys ja muut tekstiin pohjautuvat palvelut eivät poista eivätkä vähennä viittomakielillä tuotetun ohjelmiston tarvetta.

Vaaratiedotteet ovat tällä hetkellä saatavilla radiossa sekä osin tekstiruutuna tv:n puolella. Teksti on kuitenkin vain suomea, ruotsia ja toisinaan saamea. Vaara- ja kriisitilanteisiin liittyvät tiedotteet sekä suorat tiedotustilaisuudet tulee saada mahdollisimman

reaaliaikaisesti viittomakielelle tulkattuina, jotta tiedotus saavuttaa myös viittomakielisen väestönsosan yhdenvertaisesti muun väestön kanssa.

Kuurojen Liitto ry ehdottaa, että vaara- ja kriisitiedotuksessa käytetään suomalaista ja suomenruotsalaista viittomakieltä säännönmukaisesti.

4. Lopuksi

Viittomakielinen yhteisö kaipaa erityisesti urheiluohjelmien, ajankohtaisten aiheiden käsittelyä ja viihdeohjelmia niin viittomakielisinä kuin myös tulkattuina. Perustuslain § 14.3 säättää julkisen vallan tehtäväksi *”edistää yksilön mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttaa häntä itseään koskevaan päätöksentekoon.”* Tällä perusteella yhteisön vaatimus on asianmukainen ja oikeutettu sekä tulisi toteuttaa.

Markku Jokinen
Toiminnanjohtaja, Kuurojen Liitto ry